

Správa o činnosti pedagogického klubu

Prioritná os:	Vzdelávanie
Špecifický cieľ:	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
Prijímateľ:	Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Názov projektu:	Inovujeme a vzdelávame pre prax
Kód ITMS projektu:	312011Z527
Názov pedagogického klubu:	14a Klub učiteľov ČG
Dátum stretnutia pedagogického klubu	26. 04. 2022
Miesto stretnutia pedagogického klubu	Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Meno koordinátora pedagogického klubu	PaedDr. Zuzana Hiščárová
Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	https://iavpp.spsbj.sk/

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE:

Stručná anotácia

Zamerali sme sa na problematiku významu čítania, fáz čítania, oboznámili sme sa s viacerými typológiami čitateľov so zameraním na naivného čitateľa. Zoznámili sme sa s výsledkami prieskumu zameraného na záujem stredoškôlkov o čítanie. Cieľom výchovno-vzdelávacieho procesu je vychovať kritického čitateľa.

Kľúčové slová

Pojem čítanie, fázy čítania textu, typológia čitateľov, naivný čitateľ, záujem o čítanie.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Problematika čítania zameraná na jeho interpretáciu a samotné porozumenie textu umeleckého i odborného. Identifikovať jednotlivé typy čitateľov, naivného čitateľa postupne viesť ku kritickému hodnoteniu textov.

HLAVNÉ BODY, TÉMY STRETNUTIA, ZHRNUTIE PRIEBEHU STRETNUTIA:

Otvorenie stretnutia Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti

Koordinátorka Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti otvorila stretnutie klubu, privítala členov klubu a oboznámila s témou stretnutia – Naivný čitateľ – prieskum súčasného stavu.

Diskusia, výmena skúseností, návrhy odporúčaní na zmeny v skvalitňovaní vzdelávania

Členka Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti, vyučujúca slovenského jazyka a literatúry, v úvodnom slove zdôraznila, že čítanie je jeden zo spôsobov recepcie literatúry príjemcom, ktorým literárne dielo vstupuje do spoločenského obehu.

Čítanie sa môže uskutočňovať v rámci 4 typoch situácií:

- a) **čítanie na súkromné účely**, ktorým čitateľ uspokojuje svoje individuálne potreby alebo intelektuálne záujmy. Cieľom takéhoto čítania je prehĺbiť osobné vzťahy k iným ľuďom. Z hľadiska druhov textu patria tu súkromné listy, beletria, čítanie vo voľnom čase.
- b) **čítanie na verejné účely**, prostredníctvom ktorých sa môže čitateľ zúčastniť na verejnom živote spoločnosti. Z hľadiska druhov textu patria tu úradné dokumenty.
- c) **čítanie na pracovné účely**, žiaci takéto čítanie zatiaľ nevyužívajú a nestretávajú sa s ním.
- d) **čítanie na vzdelávanie** súvisí so získavaním nových informácií, ktoré sú súčasťou učenia sa. Materiály si často žiak nevyberá sám, ale predkladá mu ich učiteľ. Z hľadiska druhov textu patria sem texty, s ktorými sa žiaci stretávajú na vyučovaní.

Z komunikačného hľadiska je čítanie dekodované a jedinečné osvojenie si mnohovýznamnosti literárneho diela. Východiskom interpretácie literárneho textu je čitateľský zážitok, ktorý vzniká na základe čítania a predpokladá čitateľské zručnosti a tzv. kritické čítanie.

Členovia klubu sa zhodli, že kritický čitateľ má pozitívny vzťah k čítaniu, rád číta, rozlišuje prístup k čítaniu, keď sa učí a keď číta pre potešenie, rozpoznáva typ textu a jeho štruktúru, prepája doterajšie vedomosti na získanie porozumenia z kontextu, stanovuje si ciele a vyberá stratégie, ktorými dosiahne stanovený cieľ.

Človek v určitom období svojho života nadobúda určité špecifické črty ako čitateľ a možno ho zaradiť k určitému typu. Čitateľský typ predstavuje súhrn individuálno-psychologických a sociálno-psychologických vlastností. Ako všetky psychologické štruktúry vyznačuje sa stabilitou a zároveň určitou pružnosťou – schopnosťou prispôbovať sa. Čitateľský typ sa utvára na základe čitateľskej aktivity ako celku, pričom sa stanovujú zákonité vzťahy medzi jej jednotlivými komponentmi.

V individuálnom čítaní čitateľská činnosť zahŕňa niekoľko fáz textu:

1. fáza – (predfáza čítania) – pôsobia v nej základné vnútorné zdroje (čitateľské a životné potreby a motívy, záujmy, postoje), ale aj vonkajší zdroj – stimulátor čítania. Fáza sa končí výberom konkrétneho diela.

2. fáza – proces čítania a vnímania čítaného. V tejto fáze sa vytvárajú predpoklady pre následné pôsobenie diela.

3. fáza – (postfáza) je následné prežívanie diela, premýšľanie o ňom, hodnotenie celku a jednotlivých častí a viac či menej uvedomovaný kladný alebo záporný vzťah k ďalšiemu čítaniu diel daného autora, žánru, tematiky. Ide o etapu následného vplyvu diela.

Tieto poznatky môžu byť nápomocné učiteľovi pri didaktickom transfere umeleckých textov, lebo predfázu čítania môže ovplyvňovať a riadiť práve on. Pracuje však vždy s novým textom, nestavia na poznaní autora alebo jeho príbehov, stavia len na predchádzajúcich čitateľských skúsenostiach a spolieha sa na čitateľovu kompetenciu vyberať z textu zážitok a poznanie zároveň.

Čo z textu si čitateľ vyberá a na čo sa zameriava, sa môžeme dozvedieť, keď poznáme typy čitateľov. Ponúkame teda najznámejšie typológie čitateľov, ktorí aj u nás smerujú z inštitucionálnej literárnej výchovy a čítania do výchovy kultúrnej osobnosti.

V ďalšej časti sme sa oboznámili s viacerými typológiami čitateľov:

1. Naivný čitateľ – chápe svet vytvorený literárnym dielom ako reálny svet a nie ako autorskú fikciu. Bezvýhradne sa stotožňuje s dielom, preberá jeho hodnoty. Naivný čitateľ vníma obsah prečítaného textu ako celok, pričom si ale neuvedomuje napr. výrazové prostriedky, pomocou ktorých bol text vytvorený.

2. Analyzujúci čitateľ – po prvotnom prečítaní textu a jeho vnímania ako uceleného diela nasleduje druhé a ďalšie čítanie textu, pri ktorom sa snaží odhaliť štruktúru diela a pochopiť funkciu jeho jednotlivých častí. Zvyčajne sa pri interpretácii literárno-umeleckých diel uskutočňujú tri etapy rozboru štruktúry diela: štylistická analýza, kompozičná analýza, významová analýza.

3. Syntetizujúci čitateľ – dokáže výsledky interpretácie prečítaného diela premietnuť do všetkých spoločenských súvislostí. Vo fáze hodnotenia nazerá na dielo zo všetkých strán a aspektov, ktoré sú dostupné jeho vedomostiam a skúsenostiam.

Podľa J. Števčeka

-naivný čitateľ sa tak ponorí do diela, že tomu, čo číta, aj uverí, nerozlišuje literárnu látku od životnej (empirickej), obe mu splývajú. Tento typ čitateľa hľadá v knihe „potravu pre rozum a srdce“, je schopný esteticky intenzívne prežívať, projektuje sa do literárneho diela,

prostredníctvom kníh prežíva tisíce cudzích životov.

-sentimentálny čitateľ po diele siaha len preto, aby uspokojil svoje emocionálne potreby, nemá hlbšie pohnútky.

-diskurzívny čitateľ si uvedomuje fikciu literárneho diela.

Podľa I. Motjašova :

-naivný čitateľ patrí do najpočetnejšej skupiny , číta veľmi rád, veľa a s potešením, siaha po knihách, ktoré ho práve bavia- s dynamickým dejom, jednoduchými dialógmi, s nie podstatnou psychológiou postáv, podmienkou sú riskantné činy, reťazová kompozícia a šťastný záver,

-automatický čitateľ číta bez vlastných čitateľských záujmov, číta podľa vopred zadaného plánu, neosvojuje si knihu srdcom, ale rozumom, čitateľ je rozvážny, disciplinovaný, ale z vlastného čítania pôžitok nemá,

-kultúrny čitateľ je typ múdreho, jemného , naozajstného čitateľa, ovláda kultúru čítania , chápe symboliku, iróniu, teda umelecký jazyk, dielo vníma ako celok so všetkými súvislosťami, je to kvalifikovaný čitateľ umeleckej (aj odbornej literatúry, ktorého čitateľský slovník rastie s čitateľskou skúsenosťou.

Cieľom literárneho vzdelávania je čo najviac takýchto čitateľov, no medzi mládežou je ich čoraz menej.

Prítomní členovia klubu sa zhodli, že cieľom čitateľskej výchovy je formovanie schopnosti čítať a chápať všetky texty vrátane umeleckých a orientovanie sa na formovanie takých personálnych štruktúr čitateľa, v ktorých sa zračí jeho všestranná vyspelosť a celistvosť ako človeka. Čo však robiť v prípade, ak žiak síce rád číta, no čítanému textu nerozumie a je bezradný pri riešení svojho závažného nedostatku.

V tomto prípade by mu mal pomôcť učiteľ, ktorý by mal ovládať základné metakognitívne stratégie a svojich žiakov by mal cielene viesť k tomu, aby sa ich prostredníctvom naučili vedome kontrolovať svoje postupy pri čítaní, monitorovať a korigovať svoje čítanie. Aby sa naučili sebaregulovať svoje čítanie a tým premenili mechanické učenie založené na memorovaní faktov na učenie aktívne. V rámci metakognitívnych stratégií by si mal učiteľ zvoliť konkrétnu čitateľskú stratégiu, ktorá je vhodná na daný text. Bližšie sme sa pozreli na niektoré stratégie.

Členovia klubu dospeli k záveru, že schopnosť čítať a rozvíjať čitateľské zručnosti tvoria základ

kritického čítania, formujú kritického čitateľa a jeho schopnosť adekvátne interpretovať čítaný text.

Kritický čitateľ má pozitívny vzťah k čítaniu, rád číta, rozlišuje prístup k čítaniu, keď sa učí a keď číta pre potešenie, rozpoznáva typ textu a jeho štruktúru, prepája doterajšie vedomosti na získanie porozumenia z kontextu, stanovuje si ciele a vyberá stratégie, ktorými ciele dosiahne.

Záver stretnutia členov klubu

Členovia klubu spoločne skonštatovali, že vo vyučovacom procese je veľmi dôležitá príprava žiakov na čítanie, usmerňovanie žiakov. Pri výbere literárnych titulov zvoliť správne stratégie čítania a výchova kritického čitateľa.

Vypracoval (meno, priezvisko)	PaedDr. Zuzana Hiščárová
Dátum	27.4.2022
Podpis	
Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Jaroslav Bujda
Dátum	27.4.2022
Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu